

6. Rekenen op liniaal en schijf “2 * 3 ongeveer 6”

Chris Hakkaart

mei 2001

Abstract: Review of the latest book by Ir. IJ. Schuitema en Ir. H. van Herwijnen. The title above this article is also the title of the Dutch version of IJzebrands and Hermans book. There exists also an English version.

Key words: Schuitema, Herwijnen, book, history.

Over rekenlinialen is door de eeuwen heen het nodige op schrift gezet. Meestal betreffen het technische besprekingen over hoe rekenlinialen gebruikt moeten en kunnen worden.

In het laatste decennium, sinds rekenlinialen een verzamelobject zijn geworden, zijn er in het buitenland enkele boeken verschenen die hoofdzakelijk een overzicht geven van de fabrikanten en vele typen per merk die er zoal bestaan hebben.

Het boek dat IJzebrand en Herman samengesteld hebben, heeft een geheel andere insteek.

De titel alleen al geeft een goede weergave weer van de relativiteit van rekenen en het gebruikte instrument, de rekenliniaal. De nauwkeurige lezer zal namelijk zien dat 2 * 3 zes puntjes geeft gevolgd door ongeveer

zes. Mijns inziens is deze titel tijdloos en geldt ook tegenwoordig nog, ondanks het gebruik van computers.

Het eerste deel van het boek geeft aandacht aan de recente historie van het verzamelen van rekenlinialen in de verschillende landen. Daarbij zijn enig statistische gegevens opgenomen. Dit alleen al zal een bron van informatie geven aan onze opvolgers.

Het meest aantrekkelijke van het boek, en daarmee wijkt het zo af van andere boeken, is de grote lijst artikelen betreffende Nederlandse ontwerpers en fabrikanten van rekenlinialen.

De start van het verzamelen van rekenlinialen is nog net op tijd geweest om een aantal direct betrokkenen, of soms hun nazaten, te kunnen interviewen. Daarbij is

informatie tevoorschijn gekomen die uniek is, omdat die nooit op papier gezet was. Dit is niet alleen van interesse voor ons als verzamelaars, doch het mag zondermeer het predikaat wetenschappelijk onderzoek krijgen. Immers de informatie is rechtstreeks geverifieerd met de betrokkenen. Als historisch onderzoek verdient dit boek een belangrijke plaats in menig wetenschappelijk instituut.

Maar denk niet dat het boek door zijn bijzondere inhoud onleesbaar is geworden. Het boek geeft een bijzondere weergave van de moeilijkheden tijdens het opsporen van personen en het doorzettingsvermogen van IJzebrand. Buurtgenoten, pensioenfondsen, oude relaties en alle mogelijke archieven werden ingeschakeld in zijn speurtocht naar informatie. Maar ook een zeker geluk hoort erbij. Zo kan een bustochtje, gezeten naast een onbekende, leiden tot de ontdekking van een rekenliniaal voor bijzondere toepassing.

Zoals IJzebrand het ook zegt, de mens achter het voorwerp is eigenlijk minstens zo interessant als het voorwerp zelf. Vaak zijn (persoonlijke) achtergronden van mens en bedrijf opgenomen, waaruit vaak blijkt dat

het allemaal pioniers waren die net zolang hebben lopen puzzelen tot ze een oplossing voor hun bijzondere probleem hadden. Er blijkt ook uit dat het vaak vallen en opstaan was. Soms was de ontwikkelaar bezorgd voor ondeskundig gebruik. Bij het doorlezen van het boek komt u veelvuldig dit soort bijzonderheden tegen.

Het boek bevat een groot aantal afbeeldingen van rekenlinialen, brochures, etc. Doch daarnaast wordt er een Cd-rom meegeleverd met kleuren afdrukken van 452 rekenlinialen. Dit vergroot de waarde van het boek aanmerkelijk. Er moeten zeer vele uren zijn gaan zitten in het bijeenbrengen van al deze informatie. Het boek straalt plezier en deskundigheid uit en is uniek door zijn achtergronden. Elke verzamelaar hoort dit in zijn bibliotheek te hebben.

IJzebrand en Herman complimenten voor dit boek. Het is inmiddels ook in de Engelse taal uitgegeven.

Het boek is te bestellen bij IJ. Schuitema en heeft ISBN nummer 90-805701-3-3.